

Milovať a ctiť

*Tipy a rady,
ako má muž milovať ženu
a ako si má žena ctiť muža*

zostavené z časopisu Nahlas
k Národnému týždňu manželstva 2012

Nahlas

Milovať a ctiť

zostavené z článkov
Richarda Vašečku
uverejnených v časopise Nahlas
pri príležitosti
Národného týždňa manželstva 2012

*Položil som si otázku,
prečo Božie Slovo zdôrazňuje
u muža lásku k žene
a u ženy úctu k mužovi.*

Podstata manželstva

V poslednom čase som až nepríjemne blízko seba videl vážne narušenie manželských vzťahov veriacich ľudí. Väčšina z nás si nerada pripúšťa, že táto vec je reálna a že svetské „nikdy nehovor nikdy“ má paralelu aj v Písme, ktoré hovorí: „Preto kto si myslí, že stojí, nech si dáva pozor, aby nepadol“ (1Kor 10,12). Určite vás nechcem strašiť a prorokovať negatívne veci. Túžim akurát povzbudiť tých, ktorí ešte stoja, aby nepokladali svoj manželský vzťah za niečo, čo automaticky vydrží bez múdrej a vytrvalej spolupráce oboch partnerov s Božou milosťou.

Katechizmus o tom jasne hovorí: *Muž a žena potrebujú pomoc milosti, ktorú im Boh vo svojom nekonečnom milosrdenstve nikdy neodmietal. Bez tejto pomoci muž a žena nemôžu uskutocniť jednotu svojich životov, pre ktorú ich Boh stvoril „na začiatku“* (KKC 1608).

Myslím, že mnoho ťažkostí vzniká a narastá v manželskom vzťahu na základe nepochopenia podstaty manželstva a povolania muža a ženy.

Verím, že manželstvo pochádza od Boha. Jednak po prirodzenej stránke ako od Stvoriteľa, jednak po duchov-

nej stránke ako od Vykupiteľa. Verím, že medzi týmito stránkami je úplná jednota; to znamená, že to, čo je vpísané hlboko v našej prirodzenosti, sa zhoduje s tým, čo čítame v Písme.

Mnohí však, keď čítajú napr. novozákonné texty o manželstve, odmietajú Božie Slovo s odôvodnením, že princípy, ktoré sú tam opísané, zodpovedajú vtedajšej dobe a kultúre a že sa nezhodujú s pravou identitou muža a ženy a už vôbec nie s modernou dobou.

Jedným z takýchto textov je aj úryvok z morálnej časti Pavlovho listu Efezanom: *Podriadujte sa jedni*

druhým v bázni pred Kristom. Ženy svojim mužom ako Pánovi, lebo muž je hlavou ženy, ako je aj Kristus hlavou Cirkvi, on, Spasiteľ tela. Ale ako je Cirkev podriadená Kristovi, tak aj ženy mužom vo všetkom. Muži, milujte manželky, ako aj Kristus miluje Cirkev a seba samého vydal za ňu, aby ju posvätil očistným kúpeľom vody a slovom, aby si sám pripravil Cirkev slávnou, na ktorej niet škvrny ani vrásky ani ničoho podobného, ale aby bola svätá a nepoškvrnená. Tak sú aj muži povinní milovať svoje manželky ako vlastné telá. Kto miluje svoju manželku, miluje seba samého. Veď nik nikdy nemal v nenávisti svoje telo, ale živí si ho a opatruje, ako aj Kristus Cirkev, lebo sme údmi jeho tela. Preto muž zanechá otca i matku a pripúta sa k svojej manželke a budú dvaja v jednom tele. Toto tajomstvo je veľké; ja hovorím o Kristovi a Cirkvi. Ale aj vy, každý jeden nech miluje svoju manželku ako seba samého. A manželka nech si ctí muža (Ef 5,21-33).

Veľmi často sa polemizuje napr. o tom, prečo by mal byť muž hlavou ženy a prečo by mu mala byť žena podriadená a to dokonca vo všetkom. Mnohí to odmietajú ako kultúrny prežitok. Ja však nechcem v žiadnom prípade polemizovať. Chcem počúvať, čo mi hovorí Boh, lebo toto je Božie Slovo!

Zvyšok tohto článku neberte teda ako poučovanie alebo vyhlasovanie neomylného učenia (úryvok je z morálnej, praktickej časti listu, nie z dogmatickej). Ak môžete, prijmite ho ako podelenie sa brata z počúvania Božieho Slova. Nechcem naozaj s nikým polemizovať, nikoho strkať do nejakých šuflíčkov, ani niekoho nútiť, že to takto musí prežívať, „a nikdy inak“.

Mňa osobne v poslednej dobe (cca 1 rok) oslovuje najmä veta „na chvoste“, tá úplne posledná, na konci. Je totiž zhrnutím celého od-

seku, toho, čo chcel Pavol, pardón, Pán cez Pavla, povedať: *Ale aj vy, každý jeden nech miluje svoju manželku ako seba samého. A manželka nech si ctí muža* (Ef 5,33). Teda sú to vlastne dve vety v jednom verši. Jedna pre mužov, druhá pre ženy.

Tu by som chcel upozorniť, že ak Písmo zdôrazňuje úlohu muža alebo ženy, nemieni ich absolutizovať, stavať do protikladu, vykresľovať čiernobielo. Muž a žena majú viac spoločného ako rozdielneho. Máme tú istú ľudskú prirodzenosť a dôstojnosť. Človek je muž a žena. Verím, že Božie Slovo chce zdôrazniť, čo dominuje v poslaní muža a čo v poslaní ženy. Pretože tieto poslania nie sú totožné. Hoci sa v mnohom prelínajú. Možno je to aj o potrebe povzbudení v tom, v čom má jeden alebo druhý väčšie problémy.

Božie Slovo teda hovorí k mužom, nech milujú (svoje manželky) a k ženám, nech si ctia (svojich mužov). Milovať a ctíť. Pri výklade Sv. Písma nám vždy môže pomôcť učenie a prax Cirkvi. Napríklad manželský sľub, kedy obaja, muž i žena, sľubujú: *Budem ťa milovať a ctíť.* Božie Slovo teda určite netvrdí, že muž si nemá ctíť svoju manželku alebo žena nemá milovať svojho muža. Skôr chce upriamiť mužov na potrebu lásky a jej prejavovania voči svojej žene a povzbudiť ich v tom. A zase ženám chce dať do pozornosti úctu a jej prejavy voči svojmu mužovi a povzbudiť ich práve v tom. Tieto slová a ich zameranie pochádzajú z úst Boha, ktorý stvoril muža a ženu! Aj teba a tvojho muža, tvoju ženu!

Tu by som ešte využil kontext manželského sľubu, v ktorom sa vlastne zaväzujeme k dvom veciam: k jednej negatívnej (tzn. čo neurobíme): *že ťa nikdy neopustím*; a k jednej pozitívnej (tzn. čo urobíme): *že ťa budem milovať a ctíť.* Bohužiaľ, mnohí zostávajú na polceste a pokladajú za porušenie

manželského sľubu len prestúpenie jeho negatívnej časti. Z toho vyvodzujú, že hoci ich manželstvo nie je ideálne, predsa je všetko „na poriadku“, lebo oni nikoho predsa neopustili! Muž, ktorý nemiluje svoju manželku a žena, ktorá si necť svojho muža, tiež porušili manželský sľub!

Verím, že kto miluje a ctí, ani neopustí. Preto by som sa vo svojom podelení/povzbudení chcel upriamiť práve na túto pozitívnu časť. A pripomínam, že tak robí i spomínané Božie Slovo.

Položil som si otázku, prečo Božie Slovo zdôrazňuje u muža lásku k žene a u ženy úctu k mužovi. Odpoveď som našiel v predchádzajúcom verši: *Toto tajomstvo je veľké; ja hovorím o Kristovi a Cirkvi* (Ef 5,32). Z kontextu je jasné, že muž je pripodobňovaný ku Kristovi a žena k Cirkvi. Samozrejme, že muž nie je Kristus a žena nie je Cirkev, ale môže nám to pomôcť pochopiť. Úžasné na tom je to, že to funguje oboma smermi: cez lásku muža a ženy v manželstve môžeme pochopiť niečo z Kristovej lásky k nám a vo vzťahu Krista a Cirkvi môžeme vidieť princípy, ktoré sa dajú dobre aplikovať aj na manželský vzťah.

Asi budete súhlasiť, že keby sme dostali úlohu vytvoriť dvojicu zo slovík „milovať“ a „ctiť“ a z podstatných mien „Kristus“ a „Cirkev“, asi by sme došli k záveru, že „Kristus miluje (Cirkev)“ a „Cirkev si ctí (Krista)“. Nejde o to, že by Cirkev nemilovala Krista a že by nám Kristus neprejavoval úctu. Ale je asi typické, že od Krista ku nám vnímame ako dominantnú lásku a od Cirkvi ku Kristovi zase uctievanie.

Dnes začnem od muža. Teda vlastne od Krista. Prečo uctievanie Krista, skláňame sa pred ním a vyznávame ho ako nášho Pána? Písmo to hovorí takto: *Preto ho Boh nad všetko povýšil a dal*

mu meno, ktoré je nad každé iné meno, aby sa na meno Ježiš zohlo každé koleno v nebi, na zemi i v podsvetí a aby každý jazyk vyznával: „Ježiš Kristus je Pán!“ na slávu Boha Otca (Flp 2,9-11). A prečo vlastne? Kristus Ježiš, hoci má božskú prirodzenosť, nepridržal sa svojej rovnosti s Bohom, ale zriekol sa seba samého, vzal si prirodzenosť sluhu, stal sa podobný ľuďom; a podľa vonkajšieho zjavu bol pokladaný za človeka. Uponížil sa, stal sa poslušným až na smrť, až na smrť na kríži (Flp 2,5-8). Nie preto, že uzdravoval, vyhánal zlých duchov, priniesol dokonalé učenie, dokonca ani preto, že vstal z mŕtvych! Ale preto, že sa nepridržal svojej prirodzenosti, zriekol sa seba samého, vzal si prirodzenosť sluhu, pripodobnil sa nám, uponížil sa, stal sa poslušným až na smrť! Preto ho Boh povýšil, aby sa pred ním každý sklonil a vyznával, že Ježiš je Pán!

Posuňme sa teraz ďalej. Prečo si má žena ctíť svojho muža? Preto, že robí to či ono, podáva výkon, naplňa jej túžby, zarába, stará sa o rodinu? Nie!

Keď som sa modlil a (dlho) uvažoval o tej veci, tak mi Boh dal do tejto veci svetlo: Muž je hoden úcty od svojej manželky nie na základe toho, čo urobil, ale toho, čoho sa zriekol!

Kristus, ktorý sa uponížil, zriekol sa seba samého, nepridržal sa svojej prirodzenosti a bol poslušný Božej vôli až na smrť, je predobrazom muža vstupujúceho do manželstva. Ja viem, že je to odvážne a riskujem poriadne

Dovolím si tvrdiť, že pre muža manželstvo a rodina dávajú menšie uspokojenie a naplnenie jeho túžob.

ostrú reakciu, ale dovlím si tvrdiť, že pre muža nie je úplne prirodzené žiť v manželstve a v rodine. Presnejšie, v porovnaní so ženou, mu manželstvo a rodina dávajú menšie uspokojenie a naplnenie jeho túžob. Ja používam pri prednáškach a vyučovaní percentá uspokojenia z manželstva a rodiny ako takej 60 (muž) – 90 (žena). Priznávam, že tie čísla som len tak odhadol a môžu byť dosť inde.

Božie Slovo, verš predtým, cituje knihu Genézis: *Preto muž zanechá otca i matku a pripúta sa k svojej manželke a budú dvaja v jednom tele* (Ef 5,31; porov. Gn 2,24). Muž opustí otca. To je obraz Ježiša, ktorý kvôli nám „opustil“ Otca, zriekol sa svojej (božskej) prirodzenosti a z lásky žil ako my. Ako sluha, ponížený, poslušný. Ak toto tvój muž urobil, je hoden úcty ako Kristus.

Ak pochopíš, čoho sa zriekol manžel kvôli tebe, oveľa lepšie pochopíš, čo stálo Ježiša jeho zrieknutie a hlbšie prežiješ jeho lásku. Ctíť si manžela je cestou k úcte voči Kristovi. Je to požehnanie pre teba! Preto ti to Pán hovorí. Podobne ako dáva prislúbenie úcte voči rodičom: *Cti svojho otca i matku – aby ti dobre bolo a aby si dlho žil na zemi* (Ef 6,2-3).

Samozrejme, že tu v prípade muža nemôže ísť o postoj milostivého pána, ktorý sa láskavo rozhodol vstúpiť (konečne, po rokoch) do manželstva, ktorý sa nechá obsluhovať svojou manželkou, hovíe svojim chútkam, tyranizuje rodinu, je lenivec a slaboch. Ježiš hovorí o sebe: *Ja som medzi vami ako ten, čo obsluhuje* (Lk 22,27). On umýval nohy svojim učeníkom, lebo ich miloval do krajnosti (porov. Jn 13).

Bohužiaľ, často je to zahmlené. V dnešnej dobe sa totiž mnohí chlapci nikdy nestanú mužmi a nezaujímú Kristov postoj, lebo im ho nik nezvestoval, nik ich to nenaučil a najmä, nik ich do toho nezavätil.

Niektorí to zistia až po rokoch manželstva a stoja pred rozhodnutím, ktoré mali urobiť v deň sobáša. Keď muž príde na to, že manželstvo a rodina ho stoja (mohli by ho stáť) viac ako mu môžu dať vo forme naplnených túžob a predstáv, často sa zľakne a po kratšom či dlhšom boji utečie a manželku často aj s deťmi opustí. Bez odsudzovania môžeme jednoducho a jasne povedať, že ide o zbabelosť. Niektorí muži sa však svojmu strachu postavia, vstúpia do svojho povolania a pokorne vo vedomí svojej slabosti hľadajú silu, ktorá im pomôže vytrvať. Toto je hrdinstvo.

Ak sa pozrieme na bežné životné situácie, tak sú to oveľa častejšie muži, ktorí opúšťajú manželku a rodinu. Ak vynecháme možnosť, že je to preto, že muži sú horší ako ženy (čo pokladám za urážku Stvoriteľa), potvrdzuje to vyššie povedané. Že muži nachádzajú v rodine menšie prirodzené uspokojenie ako ženy. Že ich to stojí viac. A tak sú častejšie a intenzívnejšie konfrontovaní s výberom: zbabelec alebo hrdina.

Raz som v jednom telefonáte urobil takéto zjednodušenie: Muž, ktorý zostáva s rodinou, je hrdina, žena, ktorá zostáva s rodinou, je normálna. Tým určite nechcem podceňovať hodnotu obety a zrieknutia sa ženy a matky. Len chcem zdôrazniť určitý rozdiel, ktorý Božie Slovo vyjadruje tým, že povzbudzuje ženu, aby si ctíla svojho muža.

Dokonca aj keď sa pozrieme na muža a ženu ako na ľudského samca a samicu, je to u nás ľudí podobné ako mnohých zvierat. U žien dominuje materinský pud, u mužov sexuálny pud. Je veľmi ľahké domyslieť si, ktorý je konštruktívnejší a ktorý deštruktívnejší vzhľadom na celoživotné monogamné partnerstvo a rodinu.

Pre ženu je (zvyčajne) určité za-

hanbenie zostať „na ocot“. Tomu celkom dobre rozumieme. Ale možno menej rozumieme tomu, o čom píše pápežský kazateľ Raniero Cantalamessa vo svojej knihe „Život pod vládou Kristovou“: *Keď mladík ... žiada o ruku dievčaťa, koná najradikálnejší akt pokory vo svojom živote*. Tak ako pre Krista bolo zostúpenie z nebies aktom pokory, zrieknutím sa slávy, tak pre muža rozhodujúceho sa pre manželstvo, je to zanechanie slobodného mládeneckého života, rozhodnutie podriaďovať sa Božiemu povolaniu a zrieknutie sa života podľa seba, svojich pudov a svojej vôle.

Ak sa tvój muž tak rozhodol v deň

sobáša alebo keď na to prišiel (keď mu to Pán zjavia), je hoden tvojjej úcty. Je Kristovým nasledovníkom a hrdinom. Je to však hrdinstvo, ktoré tento svet neoceňuje. Jeden známy mi hovoril o situácii, ktorá sa odohrala pred viacerými rokmi. Chodil so svojimi bývalými kamarátmi hrať basketbal. V rámci „chlapských rečí“ sa viacerí z nich pochválili, že majú milienky, prípadne chodievajú za prostitútkami. Keď im povedal, že on je verný svojej žene a nikdy nemal sex s inou ženou, od smiechu popadali na palubovku. V súkromí sa mu neskôr jeden z nich priznal, že ho obdivuje a že on je tiež verný svojej žene, ale

hanbil sa to pred chlapmi priznať! Manžel, ktorý ťa miluje (a ctí), je ti verným manželom a neopustil ťa, je hrdina, je obrazom Krista a jeho lásky a zaslúži si tvoju úctu. Skús sa k tomu povzbudiť Božím Slovom zo Zjavenia, kde sa hovorí, prečo je Baránok (Kristus) hoden úcty: *Hoden je Baránok, ktorý bol zabitý, prijat moc, bohatstvo a múdrosť, silu, česť, slávu a dobrorečenie* (Zjv 5,12).

Môžu byť však aj iné situácie. Mnohé ženy si môžu po prečítaní týchto riadkov povedať: Ale ja takého muža nemám. Nemiluje ma, neprejavuje mi lásku, je voči mne neúctivý, je mi neverný,

Manžel, ktorý ťa miluje, je ti verným manželom a neopustil ťa, je hrdina, je obrazom Krista a jeho lásky a zaslúži si tvoju úctu.

opustil ma. Ako si ho môžem ctíť?

Priznávam sa, že momentálne na to nemám dostatočnú odpoveď. Preto sa pokúsím do ďalšieho vydania za to modliť a počúvať Pána. Nechcem vás totiž odbaviť nejakými všeobecnými rečami, ktoré by síce mohli byť objektívne správne, ale nebolo by to živé a účinné Božie Slovo.

Samozrejme, že sa chcem venovať aj druhej stránke a položiť si otázku: Prečo má muž milovať svoju ženu? A tiež sa pozrieť na praktickú stránku veci: Ako milovať? Ako si ctíť?

Takže „to be continued“.

Ako si žena môže ctíť svojho muža

Minule sme počuli Božie Slovo, ktoré povzbudzuje muža, aby miloval svoju ženu a ženu, aby si ctíla svojho muža. Počuli sme o mužovi, ktorý je hodný úcty svojej manželky, lebo ... No schválne, prečo? Azda len preto, že je mužom? Alebo preto, že veľa pracuje, zarába, pomáha, plní prania manželky a detí? Nie! Božie Slovo prirovnáva muža ku Kristovi. Ku Kristovi, ktorý sa zriekol seba samého, ponížil sa, bol poslušný až na smrť. A preto mu patrí úcta. Podobne je to aj v prípade muža, ktorý sa zrieka seba samého, vstupuje z lásky do manželstva a hrdinsky v ňom zotrúva napriek všetkému.

Potrebuje sa však vrátiť k situácii žien, ktoré nemajú takéhoto muža, ktoré muž nemiluje, neprejavuje im lásku, je voči nim neúctivý, je im neverný, opustil ich. Aj takéhoto muža si má žena ctíť?

Keď som hľadal odpoveď, spomenul som si na dva výroky Písma. V jednom z nich sa vyskytuje princíp, ktorý by sa dal vyjadriť slovami: *Cti, aby ti bolo dobre* (porov. Ef 6,2-3). Verím, že ak žena vo viere vyjadruje úctu svojmu manželovi, i keď podľa ľudských meradiel a jej emócií si ju nezaslúži, získava pre seba požehnanie. Niekedy máme však pocit, že ak dávame niekomu niečo, čo si nezaslúži, on získava a my strácame, a to je predsa nespravodlivé! Ježiš však hovorí niečo iné: *Blaženejšie je dávať, ako prijímať* (Sk 20,35). Keď si niekoho ctíš, určite je to dobré aj pre neho, ale ešte lepšie pre teba!

Neveríš? Tak je načase, aby si uveril Ježišovi a aplikoval do svojho života tento princíp. Boh ťa totiž cez neho chce veľmi pozhenať!

Druhé slovo je z listu apoštola Petra: *Podobne ženy, nech sa podriaďujú svojim mužom, aby aj tých, čo neveria slovu, bez slova získal život ich žien* (1Pt 3,1). Hovorí o tom, že úcta voči manželovi môže byť prostriedkom získať ho. Že je to ťažké? Verím, že sú situácie, keď je to po ľudsky priam nemožné. Ale zároveň verím v to, o čom hovorí katechizmus: *Ježiš neuložil manželom bremeno, ktoré by nebolo možné niesť a ktoré by bolo príliš ťažké ... on sám dáva silu a milosť* (KKC 1615). Chcem jasne vysloviť veľký rešpekt a uznanie viere a hrdinstvu žien, ktoré o toto zápasia! A tiež chcem zdôrazniť, že to nie je cesta, na ktorej má žena stratiť svoju česť a sebaúctu, donekonečna znášať

urážky a ponížovanie, či dokonca akceptovať násilie. Nikdy nie je v rozpore s úctou voči manželovi chrániť seba, svoju dôstojnosť a česť. A ešte raz chcem zopakovať: Prejaviť niekomu úctu, aj keď jej nie je prirodzene hoden, neznamena ponížovať seba. Je to naopak neklamný znak odpustenia. Pretože odpustiť, zvlášť v tomto prípade, znamená zriecť sa „spravodlivej“ túžby po odplate, túžby po vyrovaní si účtov, túžby, aby aj tá druhá stránka pocítila bolesť, ktorú spôsobila mne. Neznamena to však povedať: „Nič sa nestalo,“ neprežívať bolesť alebo hnev (nie nenávisť).

Jeden zo spôsobov, ako prejavíť úctu, je vďačnosť. Čítal som, že vďačnosť pocítujeme, keď vnímame, že sme dostali čosi „navyš“, niečo, čo sme si nezaslúžili. Inak to berieme ako samozrejmosť. My sme však pozvaní byť vďační (porov. Kol 3,15). Nebrať veci ako samozrejmosť. Práve v tejto situácii je potrebné vzoprieť sa emóciám a vedieť oceniť každé dobro, ktoré „nehodný“ manžel manželke preukázal (preukazuje). I keď by šlo o drobnosť a pocit samozrejmosti („To mi patrí, zaslúžim si to“) by bol veľmi silný. Ak prevláda súd („Spôsobil mi toľko bolesti a poníženia, to nevyváži, ani keby mi preukázal stonásobne viac dobra“) a pohrdanie a zľahčovanie akéhokoľvek dobrého činu, tiež je to znakom neodpustenia.

Verím, že toto je oblasť, ktorú môže zviať do rúk jedine sám Pán Ježiš. Žiadne ľudské reči, vysvetlenia a riešenia nie sú dostatočné. Cez Ježiša neprišiel zákon, ale milosť a pravda, ktorá oslobodzuje (porov. Jn 1,17; 8,32). Cítim hlboký súcit so ženami, ktoré prežívajú trápenie, lebo ich muž zradil povolanie byť obrazom Krista. Ako muž cítim aj hlboké zahanbenie za nás mužov. Nemôžem to všetko úplne pocho-

Cítim súcit so ženami, ktorých muž zradil povolanie byť obrazom Krista. Ako muž cítim aj hlboké zahanbenie za nás mužov.

piť, ale veľmi túžim a modlím sa, aby každá takáto žena prežila lásku Krista, dokonalého ženicha, a bola uzdravená a požehnaná. A verím, že sa tak stane cez milosť odpustenia, postoj úcty a vďačnosti.

Túto časť by som chcel uzavrieť povzbudením hľadať múdrosť v texte, ktorý nasleduje za Pavlovými slovami adresovanými manželom a rodičom. Konkrétne Ef 6,5-8 a Kol 3,22-25. Pavol tu hovorí k osobám, ktoré majú niečo spoločné so zranenými manželkami – k otrokom. Možno by sme čakali slová nabádajúce ku vzbure, oslobodeniu sa, odplate. Ale Boh hovorí niečo iné: Povzbudzuje ich, aby slúžili svojim pánom z úprimného srdca, z tej duše, ochotne – ako Pánovi, ako Kristovi. Jasne hovorí, že *odplata* je v jeho rukách a že on nikomu *nenadá*. Pre tých, čo poslúchnu jeho slovo, je pripravená veľká *odmena, dedičstvo*.

Druhú časť by som chcel venovať prejavom úcty. Mnohé z nich sú platné pre obe stránky. Keďže Božie Slovo zdôrazňuje úctu ako dominantný postoj ženy voči mužovi, budem ich podávať z tohto pohľadu. Teda ako si žena môže ctíť svojho muža.

Najprv chcem upozorniť na jednu vec – na rozdiel medzi mužskou ctťou a ješitnosťou. Čechizmus, ktorého synonymami v slovenčine sú samolibosť, márnomyseľnosť, vzťahovač-

nosť, prípadne pýcha a namyslenosť, dobre vystihuje karikatúru mužskej cti. Niekedy je však hranica medzi nimi diskutabilná a to zvlášť z rozdielného pohľadu muža a ženy. Žena nemá byť v neustálom strachu, že sa dotkne svojho muža. Zdá sa, že muži radi obviňujú svoje ženy z útokov na svoju česť. A pritom sú len „ješitní“. A ženy zasa rady obhajujú svoju neúctivosť, tvrdiac, že to len ich muž je „ješitný“. Ako najst tú správnu mieru?

John Eldredge hovorí, že základná otázka, ktorou sa muž zaoberá, je: „Zvládnem to? Dokážem to?“ Ak žena rešpektuje túto potrebu svojho muža a berie vážne jeho statočné snahy o uspokojivú odpoveď, je to základný prejav úcty voči manželovi. Ak sa mu do všetkého „montuje“, dáva nevyžiadané rady a komentáre, chce mu za každú cenu pomôcť a ukázať lepšie riešenie (istotne s tým najlepším úmyslom), nedáva mu šancu „byť mužom“. Muži to často nevedia takto sformulovať a vysvetliť manželke, ale toto môže byť zdrojom dlhoročnej a vzrastajúcej horkosti a snahy „oslobodiť sa“.

Na druhej strane, ak muža zásadne a vždy uráža každá snaha pomôcť a poradiť, všetko chce urobiť sám (ako staručký kráľ z filmu „Pyšná princezná“: „Ja sám, ja sám!“) a vždy podozrieva svoju ženu, že si ho nectí a neuznáva, je to znak „ješitnosti“ a neriešeného zranenia. A tu potrebuje zmenu na prvom mieste on a nie jeho žena.

Podme sa teda inšpirovať k správnym a jasným prejavom úcty. Opäť si pomôžeme vzťahom Cirkvi ku Kristovi:

1. Viera

Základný postoj voči Kristovi je viera. To znamená prijať ho, prijať jeho slovo, brať ho vážne. Muž

vníma, že si ho žena váži, keď ho prijíma takého, aký je, nechce ho meniť. Veľmi dobre vystihuje našu pokrivenú mentalitu výrok: „Muž sa žení a dúfa, že ona sa nezmení. Žena sa vydáva a dúfa, že on sa zmení.“ Ak žena pokladá svojho muža za „nedorobok“, z ktorého až ona urobí človeka ako sa patrí, je to existenciálna urážka. Znakom neprijatia je aj porovnávanie s inými mužmi. Je to ako keď si Izraeliti vybrali iných bohov a keď chceli iného Mesiáša, nie Ježiša.

Kristus je Slovo. Muža robí mužom slovo. Ak niečo povie, je pre neho dôležité, aby to bolo brané vážne, aby sa na základe toho konalo. Preto sú muži často nervózni z rečí svojich manželiek. Myslia si, že ich žena niečo hovorí, aby sa to riešilo a urobilo. Ona sa však len zdieľa a vyjadruje svoje emócie. Muž je iný. Očakáva, že keď hovorí, budú ho pozorne počúvať, snažiť sa pochopiť a na základe jeho slov konať – najlepšie ihneď. Iný postoj pokladá za neúcty.

Viera, o ktorej hovorí Písmo, je dôvera. Muž cíti, že si ho žena váži, keď mu dôveruje, otvorí sa a podelí sa s tým, čo prežíva, pýta si od neho radu, opiera sa o neho. Preto sa muži často hnevajú, keď sa ženy pri najmenšom zaváhaní obracajú na ľudí okolo – pri cestovaní, na nákupe, u lekára, na úrade – hoci vedľa nich stojí ich manžel. Vnímajú to ako nedôveru. Tu treba znova pripomenúť: Nejde len o to, ako to myslíte (resp. nemyslíte), ale ako tomu rozumie tá druhá stránka. Ak vyberáte bicykel pre syna a manžel sa ani nestihne nadýchnuť a povedať svoj názor a vy už telefonujete bratovi alebo otcovi, tak si to asi ťažko bude vysvetľovať ako dôveru a úctu.

Žena je prirodzene zameraná na lásku a muž na úctu. Preto je potrebné povzbudzovať sa, aby sme nezabudli na postoj, ktorý je taký dôležitý pre druhú stránku.

2. Ježiš je Pán

Ženy, podriadujte sa svojim mužom ako Pánovi, lebo muž je hlavou ženy, ako je aj Kristus hlavou Cirkvi, on, Spasiteľ tela. Ale ako je Cirkev podriadená Kristovi, tak aj ženy mužom vo všetkom (Ef 5,22-24).

Uráža vás, že Ježiš je vaším Pánom? Máte pocit, že ste menejcenní, lebo on je Pán a vy ste len ... čo vlastne? Ježiš, Pán, je predobrazom muža. A uznáte, že Ježiš nie je pán-tyran, pán-diktátor, pán-utláčateľ. Nie sme pozvaní podriaďovať sa násilniu, utláčaniu, svojvôli, presadzovaniu seba. Sme pozvaní podriaďovať sa

láske a službe. Lebo Ježiš je taký. Biblia hovorí o takomto type podriadenosti, ktorý sa týka všetkých kresťanov a v manželstve oboch, muža a ženy: *Podriadujte sa jedni druhým v bázni pred Kristom (Ef 5,21)*. Prečo sa teda zvlášť hovorí o podriadenosti ženy voči mužovi?

a) Lebo podriadenosť je silným prejavom úcty a ako sme už x krát hovorili, Písmo zdôrazňuje u ženy práve tento postoj,
b) Lebo muž koná úplne najzákladnejší akt podriadenia sa už tým, že vstupuje do manželstva a žije v ňom (a v rodine) celý život (hovorili sme o tom minule).

Ako sa podriadenosť stáva prejavom úcty? Žena prijíma rozhodnutia svojho manžela. Pre muža je vítanou pomocou otvorená a kritická diskusia o probléme počas procesu rozhodovania. Žena zvyčajne odhalí veci, ktoré muž nevidí. Keď sa však muž dostane k rozhodnutiu, zvyčajne k nemu príčne a je pre neho ťažké zmeniť ho. Ak sa žena začne vyjadrovať k veci až vtedy, sponchyňovať ho, iracionálne od-

mietat, či dokonca zosmiešňovať, muž to prežíva veľmi osobne. Ak mu pomohla rozhodnúť sa, nemá neskôr (ani keď sa zmenia jej emócie – to sa deje často, že? ☺) jeho rozhodnutie zľahčovať ani svojvoľne meniť. Môže navrhnúť zmenu, ale až do zmeny rozhodnutia akceptuje pôvodné rozhodnutie. Milujúci manžel hľadá spôsob, ako urobiť to najlepšie pre manželku a deti. Jasné, že je omylný, vidí vec zo svojho uhla pohľadu, ale jeho motívom je láska. Jeho rozhodnutie je aktom lásky a obety. Ak je reakciou naň odmietnutie, prežíva, že jeho láska je odmietaná a jeho obeta je nedocenená.

K prijatiu rozhodnutia patrí aj jeho obhajoba pred inými, zvlášť pred deťmi. Môže byť kritická, ale má ho podporiť a vyjadriť vieru v dobrý úmysel. Je to znak jednoty manželov.

Znova podotýkam, že tento princíp platí aj z opačnej strany. Ale zvlášť muži prežívajú podriadenosť, rešpektovanie ich rozhodnutia, ako dôležitý prejav úcty.

3. Chvála

Keď uctieваме Krista, robíme to najmä chválou. Muž vníma chválu ako významný prvok ocenenia zo strany svojej ženy. Či už ide o osobnú komunikáciu alebo vyzdvihnutie jeho osoby pred inými. Aby žena mohla svojho muža úprimne pochváliť, musí si ho pozorne všímať, snažiť sa porozumieť tomu, čo robí a čo prežíva. Musí sa naučiť oceniť jeho osobu, jeho kvality a jeho činy.

Zvyčajne však v našej komunikácii dominuje kritika a vyjadrovanie nespokojnosti. Pre muža je demotivujúca a frustrujúca neustála nespokojnosť manželky s jeho osobou a jeho činmi. Naopak, je pre neho veľmi povzbudivé počuť slová chvály a uznania. Ich dôveryhodnosť a

účinnosť zvyšuje, ak sú podobné slová prednášané aj v prítomnosti detí alebo pred inými ľuďmi.

S chválou sa spája aj vďačnosť a jej pravidelné a konkrétne vyjadrovanie (pozri aj vyššie).

Positívne oceňovanie a chvála nie je v rozpore s napomínaním v láske. Naopak výrazne ho uľahčuje. Muž, ktorý zažíva, že ho jeho žena bezpodmienečne miluje, prijíma takého, aký je, oceňuje a chváli, je oveľa viac naklonený prijať úctivé napomenutie v duchu slov: *Staršieho nekarhaj, ale ho napomínaj ako otca (1Tim 5,1)*. Keď žena prijíma muža ako autoritu (starší, otec), nebude ho karhať ako dieťa, ani ho napomínať na verejnosti. Ak muž neprijíma takéto napomenutie, je „ješitný“.

Mužské slabosti sú zvyčajne viditeľnejšie než ženské. Muž veľmi oceňuje, keď vidí, že jeho žena samozrejme o jeho chybách vie, ale nevyhadzuje mu ich neustále na oči. Vníma jej milosrdenstvo a ochotu odpustiť ako uznanie jeho hodnoty napriek hriechom a chybám.

4. Intimita

Ďalšou oblasťou, kde si môžeme vypomôcť príkladom Krista, je dôverný, intimný vzťah s ním: *Telo nie je na smilstvo, lež pre Pána a Pán pre telo ... kto sa spája s Pánom, je s ním jeden Duch (1Kor 6,13.17)*. Len pár viet ďalej hovorí Pavol manželom: *Žena nemá moc nad svojím telom, ale muž; podobne ani muž nemá moc nad svojím telom, ale žena. Neodopierajte si jeden druhému, iba ak na čas so vzájomným súhlasom, aby ste sa mohli venovať modlitbe, a opäť buďte spolu (1Kor 7,4-5)*. Dôverná blízkosť manželov, ktorá sa prejavuje zvlášť viditeľne pri manželskom akte, je znakom otvorenosti, dôvery, pochopenia, prijatia a prejavom veľkej úcty: „Dávam sa ti úplne

a takto sa dávam len tebe. Si pre mňa úplne najbližší a najvýnimočnejší človek“ (porov. KKC 2360-2362). Zvlášť muž prežíva časté a dlhodobé odmietanie manželskej intimity ako prejav neúcty. Jeho pocity by sa dali vyjadriť slovami: „Rozhodol som sa pre teba a zriekol sa všetkých ostatných žien, hoci to nie je celkom v súlade s mojim sexuálnym pudom. Uznanie, rešpekt, povzbudenie, prijatie, či pochvalu môžem dostať aj od iných ľudí. Ale v tejto veci som a chcem byť úplne odkázaný na teba. Ty si to však nevážiš a odmietaš ma.“

Žena je viac zameraná na lásku a jej prejavy. Preto si neuvedomuje, že hoci manžela potešia jej prejavy lásky ako nežnosť, starostlivosť, pozornosť, ešte viac túži po prejavoch úcty voči svojej osobe. Nie je pre neho na prvom mieste, čo pre neho robí (klasika: varí, perie, žehlí), ale ako sa voči nemu správa.

U ženy je dominantný materinský pud a má sklon pristupovať aj k svojmu manželovi ako k dieťaťu. Takýto prístup mužov dosť irituje. Keby som mal urobiť zjednodušujúci záver a prepojiť Božie zjavenie so stvorením, vyjadril by som to takto: Žene pomôže, ak bude krotiť svoj materinský pud a rešpektovať mužov sexuálny pud.

Muž a žena sú rozdielni. Žena je prirodzene zameraná na lásku a muž na úctu. Preto je potrebné povzbudzovať sa, aby sme nezabudli na postoj, ktorý je taký dôležitý pre druhú stránku, a ktorý nám môže aj pomôcť lepšie poznať Boha, ktorého sme obaja obrazom.

Nabudúce si skúsime povedať o tom, prečo má muž milovať svoju ženu.

Do manželstva vstupujeme so vzájomným sľubom: „Budem ťa milovať a ctíť.“ Božie Slovo zdôrazňuje lásku muža k manželke a úctu ženy k manželovi: „Ale aj vy, každý jeden nech miluje svoju manželku ako seba samého. A manželka nech si ctí muža“ (Ef 5,33). V predchádzajúcich častiach sme hovorili, prečo a ako si môže žena ctíť svojho muža. Teraz hľadajme v Božom Slove odpoveď na otázku: „Prečo má muž milovať svoju ženu?“

Verím, že mnohé ženy by rady počuli odpoveď: „Lebo som krásna!“, „Pretože som skvelá!“, prípadne „Čo by bezo mňa robil?“ Nepochybujem, že tieto odpovede majú čosi do seba. Naozaj, nás mužov ženy zaujmú svojou krásou, očaria svojou ženskosťou a naše životy sú bez nich „o ničom“. Naše očarenie je ozvenou Adamovho zvolania: „Toto je teraz kosť z mojich kostí a mäso z môjho mäsa“ (Gn 2,23). Lenže otázka neznela: „Čím žena zaujme, očarí, obohatí muža“, ale „Prečo má muž milovať svoju ženu?“ – v manželstve, po celý život, aj desiatky rokov potom, čo ho po prvýkrát očarila. Aby som naznačil istý problém, uvediem jeden vtíp: „Čo vzrušuje muža na jeho 50-ročnej manželke?“ „Každé slovo!“

Myslenie tohto sveta je zamerané na výkon. Žena je ochotná ctíť si muža za to, čo robí, aký výkon podáva, nakoľko plní jej potreby a požiadavky. A podobne muž je ochotný milovať ženu, pokiaľ ho priťahuje, skvele vyzerá, naplňa jeho predstavy a požiadavky. Lenže toto je zásadne odlišné od modelu manželského vzťahu, ktorý predstavuje Božie Slovo. Tak ako v prípade úcty manželky voči manželovi, aj v prípade lásky manžela k manželke si zoberiem za základ Božie Slovo z Pavlovho Listu Efezanom: „Tak sú aj muži povinní milovať svoje manželky

Prečo má muž milovať svoju ženu

ako vlastné telá. Kto miluje svoju manželku, miluje seba samého“ (Ef 5,28).

Budem až primitívne a vulgárne jednoduchý: Muž má milovať svoju manželku, pretože je jeho.

Má ju milovať ako vlastné telo (Písmo používa výraz označujúci naše fyzické telo).

Miluje v nej seba samého.

A je to jeho povinnosť.

Prečo? Pretože vzorom jeho lásky k manželke je láska Krista k Cirkvi: „Muži, milujte manželky, ako aj Kristus miluje Cirkev ... ako aj Kristus Cirkev, lebo sme údmi jeho tela“ (Ef 5,25.29-30). Kristus

Muž má milovať svoju manželku, pretože je jeho.

nás miluje, pretože sme jeho. V slovenčine znie 30. verš „lebo sme údmi jeho tela“. Ale originál (v gréčtine) je bohatší. Asi najdoslovnejšie ho prekladá český kralický preklad: „Neboť jsme údové těla jeho, z masa jeho a z kostí jeho“.

To nám pripomína slová Adama, keď prvýkrát vidí Evu. A naozaj, Pavol pokračuje slovami, ktoré v Genezise

nasledujú po Adamovom zvolaní: *Preto muž zanechá otca i matku a pripúta sa k svojej manželke a budú dvaja v jednom tele* (Ef 5,31; porov. Gn 2,24). Pre celkové pochopenie je dobré uviesť aj predchádzajúce slová: *A z rebra, ktorú vybral Adamovi, utvoril Pán, Boh, ženu a priviedol ju k Adamovi* (Gn 2,22).

Čo nám to môže pomôcť pochopiť? Láska muža nie je svojvôľa vybrať si nejakú ženu ako potešenie a zábavu pre seba. Je to rozhodnutie prijať túto konkrétnu ženu ako Boží dar, ako Boží odpoveď na jeho samotu (*Nie je dobre byť človeku samému* – Gn 2,18), ako pomoc, ktorá mu je podobná, rovná (Gn 2,18), nevyhnutnú pomoc, aby naplnil Božie povolanie. Povolanie byť obrazom Boha. Boha, ktorý je Láska, ktorý je spoločenstvom osôb. O Bohu môžeme hovoriť len analogicky (prirovnávať ho k niečomu, čo poznáme). Každá analógia je nedostatočná. Ján Pavol II. však hovorí, že manželský vzťah, láska muža a ženy, je tá najmenej nedostatočná analógia!

Každá iná motivácia milovať svoju ženu je nesprávna a veľmi neistá. Veľa mužov sa zamiluje a cíti sa silno priťahovaní k svojej nastávajúcej. Hoci to takto zväčša nahlas nepomenujú, podvedome predpokladajú, že tento cit, táto vášeň, sú dostatočne silné, aby ich spojili na celý život. Tu mi prichádza na um poznámka Pavla Hudáka (voľne citovaná): „To, čo je medzi vami prvých deväť mesiacov chodenia, to ešte nie je láska.“ A čo je teda láska? *Čo je láska, poznali sme z toho, že on položil za nás svoj život* (1Jn 3,16). Prečo Ježiš za nás položil svoj život? Lebo sme perfektní, spravodliví, úžasní, dychvyrážajúci, nádherní? Božie Slovo nás vyvádza z omylu: *Sotvakto zomrie za spravodlivého; hoci za dobrého by sa azda niekto odhodlal umrieť. Ale Boh dokazuje svoju lásku k nám tým, že Kristus zomrel za nás, keď sme boli ešte hriešnici* (Rim

5,7-8). Dôkaz Božej lásky je v jeho obete za hriešnikov. V jeho milosrdenstve a zľutovaní, v milosti, ktorá je Božím darom, nie zásluhou. Láska manžela k manželke má byť nesená bezpodmienečnou Božou láskou. Tu sa paradoxne dostávame k otcovskej láske! Otec nás miluje, pretože sme jeho. Kristova láska je Otcovou láskou: *Ako mňa miluje Otec, tak ja milujem vás* (Jn 15,9).

Iste, rozhodnutie muža vstúpiť do manželstva je naštartované krásou ženy. Je z nej užasnutý, obdivuje ju a vidí v nej veľké dobro pre seba. A to je správne. Žena je (pre muža) najdokonalejším Božím stvorením. Boh ju stvoril vyslovene pre neho (porov. 1Kor 11,9). Toto je láska eros, prirodzená láska medzi mužom a ženou, ktorá tiež pochádza od Boha. Túto lásku opisuje kniha Pieseň piesní (porov. Pies 4,1-7). Lenže nie o tejto láske hovorí Písmo: *Všetko znáša, všetko verí, všetko dúfa, všetko vydrží. Láska nikdy nezanikne* (1Kor 4,7-8). Takéto prisľúbenie platí len pre lásku agape. Boh je agape (1Jn 4,8). Takouto láskou má manžel milovať svoju manželku. Láskou bez podmienok a bez zásluh. Pretože je jeho.

Možno ste takouto odpoveďou rozčarovani. Tu chceme pripomenúť slová pápeža Benedikta XVI. z jeho prvej encykliky *Deus caritas est* (Boh je láska): *V skutočnosti eros a agapé – vystupujúcu i zostupujúcu lásku – nemožno nikdy úplne od seba oddeliť. O čo viac obe – i keď v rozličných dimenziách – nachádzajú správnu jednotu v jedinej skutočnosti lásky, o to viac sa uskutočňuje pravá povaha lásky ako takej* (DCE 7). Nie odmietnuť eros, ale ísť v ňom ďalej – keď sa potom približuje k druhému, kladie si čoraz menej otázok o sebe, hľadá čoraz viac šťastie druhého, stará sa oňho stále viac a viac, dáva sa a túži „byť tu pre druhého“. Tak sa doň včleňuje moment agapé; v opačnom prípade eros vedie k úpadku a stráca aj svoju vlastnú identitu (DCE 7).

Žena si kladie otázku: *Som krásna? Vyberie si ma niekto?* A zdá sa, že eros zamilovaného muža jej dáva odpoveď, po ktorej túži. Lenže v hĺbke jej srdca sídli pochybnosť, ktorá postupom času silnie. A bohužiaľ, často oprávnené. Pretože potrebuje viac. Potrebuje definitívnu a neotrasiteľnú odpoveď. A tou je len agape. Prvým, kto jej má dať túto odpoveď, je jej ocko. Lenže, bohužiaľ ... je to tak zriedkavé. Láska otca, ktorý hovorí: „*Si krásna, si moja, milujem ťa.*“ Manžel je iste muž, ktorý má byť jej milovníkom, milencom (cudzie slovo amant je z latinského amor, čo je preklad gréckeho eros). Ale jeho láska má ísť ďalej. Aby miloval ako Kristus, ako Otec. „*Si krásna, milujem ťa. Si moja. Patríme k sebe. Sme jedno telo.*“

Po rokoch manželstva si uvedomujem, že už neexistuje nejaký samostatný izolovaný Rišo V., ale Rišo a Martuška. Že keď poviem ja, ako ekvivalent nestačí Rišo. Že je tam už vždy potrebné pridať „a Martuška“. Verím, že to je znak spojenia s Kristom, o ktorom hovorí sv. Pavol: *Už nežijem ja, ale vo mne žije Kristus* (Gal 2,20). A Ježiš komentuje slová Genezise takto: *A tak už nie sú dvaja, ale jedno telo. Čo teda Boh spojil, nech človek nerozlučuje* (Mt 19,6). Muž môže milovať svoju ženu, len keď sa zriekne svojej samoty a nezávislosti, opustí svoj život, nebojí sa prilnúť ku svojej manželke a dovoliť Bohu, aby z nich urobil jedno telo. Grécky výraz pre telo na tomto mieste by sa dal preložiť ako „jedna bytosť“, „nové ja“. Vtedy bude môcť milovať tak ako hovorí Písmo: *Tak sú aj muži povinní milovať svoje manželky ako vlastné telá. Kto miluje svoju manželku, miluje seba samého* (Ef 5,28). Ak si muž drží od svojej ženy odstup, nezanechal svoju nezávislosť a nepriľnul k svojej manželke, tieto slová sú pre neho nezrozumiteľnou teóriou. A tak ju bude odmietať ako

kultúrny prežitok, bude ju ignorovať alebo si ju nahradí nejakou svojou.

Čo je zaujímavé, hoci vo vzťahu k deťom prežívam silný otcovský vzťah, takýto rozmer jednoty a spojenia som vo svojom srdci neobjavil. Ani nečudo. Božie Slovo hovorí: „Človek opustí otca i matku ...“ Ale manželka si sľubujú: „Nikdy ťa neopustím“. Aby nerozlučovali, čo Boh spojil, je potrebné, aby manžel miloval svoju manželku ako Kristus Cirkev. Ako som už viackrát písal, pochopiteľne aj manželka má milovať takto svojho manžela (sľubuje to), ale Boh vie, prečo to zdôrazňuje zvlášť pre muža.

Tu je potrebný jeden zásadný obrat v našom myslení. Pretože sme nepočúvali a neporozumeli Božie Slovo, naše chápanie manželstva sa dostalo pod vplyv tohto sveta. Aj mnohí kresťania žijúci v manželstve veria, že cieľom ich manželstva a rodiny je mať sa dobre, pekne si žiť, zabezpečiť si pokojné a podľa možnosti aj pohodlné živobytie. Aby bolo jasné, Boh proti tomu nič nenamieta. Ale nie je to cieľ kresťanského manželstva. *Toto tajomstvo je veľké; ja hovorím o Kristovi a Cirkvi* (Ef 5,32). My hovoríme o tom, ako úspešne zvládnuť problémy vo vzťahoch a vo fungovaní domácnosti, Písmo hovorí o Kristovi a Cirkvi. Zožrali sme aj s navijakom filozofiu tohto sveta. Riešime, ako spolu vychádzať, aby sme sa nehádali, naplňali naše citové potreby, zvládali peripetie života. Preto nám často robí problém Božie Slovo o manželstve. Preto máme pocit akoby to, čo hovorí, bolo kultúrne podmienené a nehodí sa do našej doby. Fakt je, že Písmo naozaj používa na vyjadrenie Božích vecí ľudskú reč, ktorá je podmienená myslením a praxou doby, v ktorej bola vyslovená/napísaná. Ja som však čoraz viac presvedčený, že na problém sa treba pozrieť z opačnej strany. Kultúrna bariéra je na našej strane. Naša doba a jej kultúra sa rozišla s evanjeliom! A my pod vplyvom tohto

sveta odmietame nielen židovské myslenie a prax spred dvoch tisícročí, ale aj jasné a nemeniteľné princípy evanjelia! Naše manželstvá a rodiny viac nehovoria o Kristovi a Cirkvi, o Otcovi v nebesiach a Božích deťoch, ale len o nás a našej dobe! Božie Slovo nás vyzýva: „A nepripodobňujte sa tomuto svetu, ale premeňte sa obnovou zmysľania, aby ste vedeli rozoznať, čo je Božia vôľa, čo je dobré, milé a dokonalé“ (Rim 12,2).

Hlavný dôvod konania kresťanských manželov nie je, aby bol spokojný manželský partner, deti, rodičia, svokrovci, susedia, ale aby sme zjavovali pravdivý obraz Boha a jeho lásky, pravej úcty k nemu. Aby sme nepodporovali falošné obrazy Boha, ktoré sa najčastejšie a najhlbšie dostanú do človeka práve v jeho rodine a tiež cez jeho manželstvo. Ako ťažko je manželke, ktorú opustil manžel, a deťom, ktoré opustil otec, veriť Božím slovám: „Nikdy ťa neopustím“ a tvrdeniu, že Boh je verný! Ako ťažko dokáže muž správne ctiť Krista, keď doma zažíva znevažovanie od svojej manželky a neposlušnosť od svojich detí!

Ale, chvála Pánovi, ako hlboko dokáže človek prežiť a porozumieť Božej láske vďaka vzťahom v manželstve a rodine. Niekedy je pre mňa naozaj ťažké milovať svoju manželku. V tých najťažších chvíľach ma vždy hlboko zasiahnu slová „Muži, milujte manželky, ako aj Kristus miluje Cirkev a seba samého vydal za ňu“ (Ef 5,25). Vtedy sa cítim najhlbšie zjednotený s Kristom, lebo aspoň trochu môžem vo svojom vlastnom vnútri prežiť, čo stála Ježiša láska ku mne. Zvyčajne som hlboko

Verím, že najväčšou výzvou a najväčším hrdinstvom je milovať svoju manželku ako Kristus.

dojatý (aj teraz mám slzy v očiach). Ak by som ako manžel nezápasil o Kristovu lásku k manželke (s pomocou Božej milosti – bez nej to nejde), bol by som ochudobnený o podstatnú časť porozumenia Božej lásky ku mne.

Po zhliadnutí filmu Fireproof som bol hlboko zasiahnutý najmä Božou láskou, ktorá bola vo filme pripodobnená k láske manžela zápasieho so sebou samým o lásku k manželke. Hoci som sa snažil držať emócie na uzde, na druhý deň ráno (film sme pozerali večer) som sa v kuchyni rozplakal. Keď sa ma Martuška pýtala, čo je, so stiahnutým hrdlom a slzami som jej odpovedal: „Keď mne je tak ľúto Boha.“ Mnohokrát my, muži, neprežívame Božiu lásku, lebo sme sa neodhodlali do takejto lásky k vlastnej manželke. Alebo preto, že nám nikto nezvestoval, že práve to je Kristova láska k nám a my sa s ňou spájame, špeciálne v tých najťažších chvíľach.

Mnoho manželov sa sťažuje na svoje manželky, že sa to s nimi nedá vydržať, že si ich vôbec nevážia, že ich psychicky týrajú a pod. Aká je Cirkev? Aké sú jej dejiny? Akí sme my veriaci? Ako sa správame ku Kristovi? Odpoviem aspoň na tú poslednú otázku: Zväčša ho ignorujeme a takmer nikdy ho neuctievame, nevšímame si a neposlúchame jeho slovo. V Novom zákone je mnoho tvrdých, veľmi tvrdých slov, na adresu apoštolov, veriacich, celej Cirkvi, ale ani jedno v zmysle: „Končím, to sa nedá, už vás nemilujem.“

Je tam však toto spoľahlivé slovo: „Ak sme neverní, on ostáva verný, lebo seba samého zapriete nemôže“ (2Tim 2,13). Manžel, ktorý ostáva verný svojej láske voči manželke, ktorú prijal ako Boží dar a rozhodol sa pre ňu na celý život, je znakom Kristovej vernosti, znakom nádeje, že Boh nikdy neopustí.

Čo je najväčším hrdinstvom v živote muža? Nejaký adrenalínový šport, polovačka, turistika v divočine, zničiť fyzic-

kú bolesť? Verím, že najväčšou výzvou a najväčším hrdinstvom je milovať svoju manželku ako Kristus. Samozrejme, to presahuje naše vlastné sily. Preto je to najväčšie hrdinstvo. V tejto veci sme tak jasne odkázaní na Božiu milosť: *Ale z Božej milosti som tým, čím som, a jeho milosť nebola vo mne márna. Ved' som pracoval viac ako oni všetci, vlastne ani nie ja, ale Božia milosť so mnou* (1Kor 15,10).

Raz, keď som sa modlil za naše manželstvo, prehovoril ku mne Pán cez

situáciu sv. Jozefa. Jozef sa dozvedel, že jeho snúbenica otehotnela, hoci spolu nenaživali. Nevie, či existuje väčšie zranenie a poníženie pre muža ako toto. Písmo opisuje jeho postoj: *Jozef bol človek spravodlivý a nechcel ju vystaviť potupe, preto ju zamýšľal potajomky prepustiť* (Mt 1,19). *Ako o tom uvažoval*, Pán mu dal svoje slovo: *Neboj sa prijať Máriu, svoju manželku* (Mt 1,20). Pán povzbudzuje každého manžela: *Neboj sa prijať svoju manželku a milovať ju takú, aká je, lebo tak ju milujem ja, tak milujem aj svoju Nevestu, Cirkev.*

Bezpodmienečná láska zraňuje pýchu človeka. Manželka si môže povedať: „Starám sa o neho a o rodinu, slúžim mu, podriadujem sa mu, znášam jeho maniere, trápim sa s ním. Musí ma milovať. Zaslúžim si to!“ Nepochybujem, že Boh oceňuje našu snahu a nezabudne na žiaden dobrý skutok. Ale nemiluje nás preto, že sme si to zaslúžili. Miluje nás preto, že sme jeho. Pokušenie tohto sveta je snaha zaslúžiť si lásku. Niekedy je nesená pýchou, inokedy strachom, prípadne oboma. Ale skutočná láska sa neznesie s takýmito postojmi: „*Láska je v tom, že nie my sme milovali Boha, ale že on miloval nás ... V láske niet strachu, a dokonalá láska vyháňa strach*“ (1Jn 4,10.18).

Niekedy sa spoliehame na výkon, inokedy na vzhľad, na krásu. Žena je krásna a chce aby jej krása vynikla a bola ocenená. Omylom je, keď si myslí, že to bude dôvod, prečo bude milovaná. Písmo oceňuje ženskú krásu: *Rebeka* (Gn 26,7), *Ráchel* (Gn 29,17), *Tamar* (2Sam 13,1), *Judit* (Jdt 10,7.14.19.23), *Ester* (Est 2,2-3.7.12), *Jóbové dcéry* (Jób 42,15). Jej pôvodcom je Boh a ich krásu svedčí o veľkosti Stvoriteľa (porov. Múd 13,3.5). Hovorí o nej kniha *Žalmov* (Ž 45,12) aj kniha *Prísloví* (Prís 31,25). Práve kniha *Prísloví* však hovorí o klame a pomi-

nutelnosti krásy (Prís 31,30), podobne ako prorok Izaiáš: „*Každé telo je ako tráva a všetka jeho krásu ako polný kvet: Tráva uschne, kvet zvädnú*“ (Iz 40,6-8). Prorok *Ezechiel* prirovnáva neverný Boží ľud k žene, ktorá sa spolieha na svoju krásu a zneužíva ju (Ez 16,14-15).

Božia múdrosť však ukazuje ženskú krásu ako dvojsečnú zbraň. Na jednej strane si žena takto môže získať manžela: *Krásu ženy privábí veselosť na tvár jej muža a túžba po nej prevyšuje každú inú túžbu mužovu* (Sir 36,24). Avšak manžel, ktorý ju miluje kvôli jej kráse, je vždy v nebezpečenstve, že sa opäť dá zlákať krásou – tentoraz však cudzej ženy. V *Sirachovcovi* môžeme nájsť takéto slová: „*Na pannu neupieraj svoj zrak, aby si neprišiel k pádu pre jej krásu ... Odvráť svoje oko od úhľadnej ženy a nezahľad sa do cudzej krásy! Pre ženskú krásu už mnohí vyšli navivoč a hriešna túžba zahorí pritom ako oheň ... Mnohí, čo obdivovali krásu cudzej ženy, dostali sa do opovrhnutia*“ (Sir 9,5.8-9.11). Iste, v prvom rade je to zodpovednosť muža, *nehľadieť na ženu žiadostivo* (Mt 5,28), ale je tu aj otázka pre dievčatá a ženy: „*Čím sa snažím na prvom mieste získať si lásku muža?*“ Ak chce byť žena krásna, nech tak robí preto, že svojho muža miluje a chce ho potešiť, nie preto, aby on miloval ju.

Chcel by som skončiť tam, kde príbeh muža a ženy začína – v knihe *Genezis*. Boh dal človeku jasné kritérium pre jeho konanie – poslušnosť Božiemu Slovu, konkrétne zákaz: *Nejedz!* (Gn 2,16). Človek, ktorý prestal dôverovať Bohu, sa začína riadiť tým, čo vidí, na čo má chuť, čo ho priťahuje krásou a čo ho vábi (porov. Gn 3,6). V mene Ježiša žehnám všetkým manželom, aby sa nebáli prijať svoje manželky a milovať ich ako vlastné telá, a aby sa nedali zlákať a odradiť ničím iným!

Ako má muž milovať svoju ženu

Týmto článkom chcem uzatvoriť cyklus „Milovať a ctíť“ inšpirovaný slovami Písma: „Ale aj vy, každý jeden nech miluje svoju manželku ako seba samého. A manželka nech si ctí muža“ (Ef 5,33). Skúsime nájsť vo svetle Božieho Slova návod, ako má muž milovať svoju ženu.

Text z piatej kapitoly Listu Efezanom je v tejto veci najobširnejší a veľmi bohatý. Snáď preto, že my muži to potrebujeme poriadne a jasne počuť. Takže, páni, čujme!

Muži, milujte manželky, ako aj Kristus miluje Cirkev a seba samého vydal za ňu, aby ju posvätil očistným kúpeľom vody a slovom, aby si sám pripravil Cirkev slávnou, na ktorej niet škvrny ani vrásky ani ničoho podobného, ale aby bola svätá a nepoškvrnená. Tak sú aj muži povinní milovať svoje manželky ako vlastné telá. Kto miluje svoju manželku, miluje seba samého. Veď nik nikdy nemal v nenávisti svoje telo, ale živí si ho a opatruje, ako aj Kristus Cirkev, lebo sme údmi jeho tela. Preto muž zanechá otca i matku a pripúta sa k svojej manželke a budú dvaja v jednom tele (Ef 5,25-31).

Odpoveď je jasná: *Muži, milujte manželky, ako Kristus miluje Cirkev. Svoju manželku mám milovať ako Kristus Cirkev. A ako miluje Kristus Cirkev?*

Jeho láska má za cieľ, aby si pripravil Cirkev slávnou, na ktorej niet škvrny ani vrásky ani ničoho podobného, ale aby bola svätá a nepoškvrnená. Nie aby Cirkev využil, alebo aby mu slúžila. Ako muž môžem nasledovať Ježiša, keď nebudem svoju ženu využívať na posilnenie svojho ega a ako pracovnú silu, ale keď mojím cieľom bude, aby bola svätá, čistá a krásna. A ako to Kristus robí? V čom môže byť vzorom pre manžela milujúceho manželku?

1. *Ako Kristus* – Ak chcem byť ako Kristus, najdôležitejšie je, aby som ho poznal, aby som s ním mal dôverný vzťah. Aby som nekonal len podľa seba, ale aby bol Kristus mojou hlavou, ako hovorí Písmo:

Ale chcem, aby ste vedeli, že hlavou každého muža je Kristus, hlavou ženy muž a hlavou Krista Boh (1Kor 11,3). Čo znamená, že Boh je hlavou Krista? Že Ježiš neprišiel plniť svoju vôľu a

konať svoje dielo, ale bol si vedomý, že plní poslanie svojho Otca. Takto má byť Kristus hlavou každého muža. Aby nebol ješitný svojvoľník, sebec, ktorý hľadá vlastné uspokojenie a presadzuje svoje plány, ale aby nasledoval Ježiša a plnil poslanie, ktoré mu ako manželovi a otcovi zveril. Potrebuje Krista a jeho vôľu pre seba a svoju rodinu poznať. A to nie je možné bez dôverného vzťahu s Ježišom, bez každodenného intimného času s ním. A tak prvou vecou, ktorú muž potrebuje, aby miloval manželku ako Kristus, je modliť sa, byť s Kristom.

2. *Seba samého vydal za ňu* – Muž má urobiť to, čo sám prežíva u seba vo vzťahu s Ježišom: *Žijem vo viere v Božieho Syna, ktorý ma miluje a vydal seba samého za mňa (Gal 2,20)*. Kristova láska spočíva v dávaní seba, v položení svojho života. Toto je vzor pre každého kresťana, ale v celej svojej plnosti najmä pre kresťanského manžela. Mnoho mužov vloží do manželstva mnoho: čas, sex, peniaze. Ale povolanie manžela vyžaduje vložiť seba, vydať svojej manželke seba samého. Tak to totiž urobil Kristus vo vzťahu k nám: *zriekol sa seba samého, vzal si prirodzenosť sluhu a stal sa podobný ľuďom (Flp 2,7)*. Dať seba znamená zriekť sa seba (už nepatrím sebe), stať sa služobníkom svojej manželky a pripodobniť sa jej. Znamená to robiť „zabitie vecí“: ísť s manželkou na

Tvoja manželka potrebuje očistiť a prostriedkom bude tvoje slovo. Potrebuje posvätiť a ty jej máš zvestovať pravdu, ktorou je Božie Slovo pre ňu.

nákupy, na miesta, kde sa ona cíti dobre (výstava, koncert, návšteva), pozrieť si s ňou romantický film, robiť veci, ktoré príliš neoblubujem alebo ich pokladám za menej dôležité, ale pre manželku sú dôležité a tešia ju. Ako hovorí môj známy: „Mňa to bolí, už keď to len počujem.“ Ale je to tak. *Boh dokazuje svoju lásku k nám tým, že Kristus zomrel za nás (Rim 5,8)*. Tvoja manželka potrebuje zakúsiť tvoju lásku a vedomie, že je pre teba nesmierne cenná. A podľa Božieho príkladu je toho najjasnejším svedectvom to, keď zaprieš sám seba, keď zomrieš sebe samému. Nejde tu o potlačanie svojej osoby a mužskej identity (zdá sa ti Kristus nejaký potlačený?), ale o ukrižovanie sebeckta a svojvôle. Toto je jasný znak, že ti za to stojí, že ju miluješ do krajnosti, že si ochotný za ňu zomrieť. Pavol nás povzbudzuje: *Nech nik nehľadá vlastné záujmy, ale záujmy iného ... ako sa aj ja chcem páčiť všetkým vo všetkom a nehľadám, čo mne vyhovuje, ale čo osoží mnohým, aby boli spasení (1Kor 10,24.33)*. Ak ťa to desí, potrebuješ sa vrátiť o bod vyššie (vzťah s Kristom)!

Niekedy by sme radi boli v tomto takí veľkolepí. Najčastejšie však máme príležitosť zomierať „po kúskoch“. Robiť ťažké malé veci. Iniciatívne umyť riad, pozorne si vypočuť svoju manželku, aj keď na to nemám chuť, sústrediť sa na to, na čom jej záleží, zobrať vážne jej názor, urobiť niečo, po čom už dlho túži (často nejaká drobnosť). A nemáme to robiť s podtónom „no jasné, ženská“, ale usilovať sa stať sa jej podobným, porozumieť jej a stotožniť sa s ňou.

3. *Posvätil očistným kúpeľom vody slova* – Slovenský katolícky preklad hovorí o posvätení očistným kúpeľom vody a slovom, ale grécky originál spomína očistenie kúpeľom vody slova. Nejde o slovíčka, ale fakt, že Kristovo slovo posväcuje a očisťuje Cirkev: *Vy ste už*

čistí pre slovo, ktoré som vám povedal (Jn 15,3). *Posväť ich pravdou; tvoje slovo je pravda* (Jn 17,17). Podobne slovo manžela posväčuje a očisťuje manželku. Slovo muža je nesmierne dôležité! Žena ho nevyhnutne potrebuje! Ako uvádzajú kresťanskí autori, Adamov hriech sa prejavil mlčaním. Nechal svoju ženu napospas diablovi a jeho myšlienkam. Písmo hovorí, že žena vzala z ovocia a jedla, dala aj svojmu mužovi, čo bol s ňou, a on tiež jedol (Gn 3,6). Bol tam a nič nepovedal, mlčky sa pripojil k hriechu. Diabol útočí na tvoju manželku a ty? Mlčíš? Tvoje slovo má byť Božím Slovom pre tvoju manželku. (Problém? Šup k bodu jedna!) Diabol je prefikany (ľstivý) a jeho útoky na tvoju manželku spočívajú v naoko nevinných myšlienkach, ktorými sa ona v mysli zaoberá a v pochybnostiach vyslovuje. Tvoja úloha je manželku počúvať a jasne zasiahnuť. Byť prorokom. Povzbudiť i napomenúť. Napríklad: „Miláčik, myslím, že toto je klamstvo. Ježiš ti hovorí toto a ja sa k nemu pripájam.“ „Tohto sa radšej zriekni, to nie je od Pána.“ Ak manželka vie, že ju miluješ, s vierou prijme tvoje (Božie) slovo, aj keď to nemusí byť pre ňu ľahké a zlý duch sa bude „trepáť“. Diabol väčšinou nepokúša ženu k nejakému jasne viditeľnému a deštruktívnemu hriechu. Preto si myslím, že slová „posvätiť a očistiť“ sú veľmi výstižné. Tvoja manželka potrebuje očistiť a prostriedkom bude tvoje slovo. Potrebuje posvätiť a ty jej máš zvestovať pravdu, ktorou je Božie Slovo pre ňu. V súvislosti s tým sa mi spája ešte jedno slovo Písma: *Ak ostanete v mojom slove, budete naozaj mojimi učeníkmi, poznáte pravdu a pravda vás vyslobodí* (Jn 8,31-32). Tvoje slovo je prostriedkom k oslobodeniu tvojej manželky!

Keď sme chodili s Martuškou, pri modlitbe za náš vzťah nám viackrát dal Pán slovo z knihy Tobiaš. Nakoniec sme si text z tejto knihy vybrali aj ako jedno

z čítaní počas našej svadobnej liturgie. Jadro celého príbehu a podstata poslania, ktoré sme prijali z tejto biblickej knihy, je v slovách Rafaela Tobiašovi: *A ty ju uzdravíš, pôjde s tebou a verím, že budeš z nej mať synov a budú tí ako bratia* (Tob 6,18). Tvoje poslanie ako manžela je uzdraviť/oslobodiť tvoju manželku. Deje sa to najmä skrze slovo, ktoré však nie je tvoje, ale Kristovo.

Eldredge hovorí o mužovi ako rytierovi, ktorý bojuje s drakom a vyslobodzuje princeznú z veže. Drak je duch, ktorý zväzuje tvoju manželku, ktorý ju robí väzňom jej (často depresívnych) myšlienok. Kristus ti dáva poslanie a moc s ním bojovať. Ak máš niekde uplatniť duchovnú výzbroj (Ef 6,10-18), tak je to práve v boji o oslobodenie svojej manželky. Ber meč Slova a štít viery a do boja!

Chcem ešte dodať, že Pavol používa

Cieľom lásky k manželke je vpustiť ju do svojej diskkrétnej zóny a nebať sa byť s ňou bytostne zviazaný.

v tomto texte výraz *réma*, čo neoznačuje všeobecné slovo, nejaké učenie, ale konkrétne prorocké slovo do danej situácie. Ak chceš byť prorokom, musíš sa za svoju ženu modliť a počúvať, čo jej On chce povedať. Nie stavať svoje ľudské slovo proti jej slovu.

Čo môžeš konkrétne svojej žene povedať? Určite ju požeňáš, ak jej (úprimne) povieš, že ju miluješ, vážiš si ju, si jej vďačný, oceňuješ jej vlastnosti a konanie, že je pre teba vzácna, si rád, že je tvojou manželkou, že ti

chyba, keď nie ste spolu. Keď vyslovíš svoju modlitbu za ňu. A aj vtedy, keď sa budeš s ňou zdieľať.

4. *Miluje ako vlastné telo, ako seba samého* – Boh veľmi dobre pozná človeka. Ak by takúto paralelu ponúkol ženám (milovať mužov ako vlastné telá), to by sme dopadli! Ale on to hovorí mužom. A my muži máme radi svoje telička. Napapať sa, posedieť si v pohodlí. Tak ako muž cíti veľmi zreteľne túžby a potreby svojho tela, láska ho vedie, aby sa naučil vnímať túžby a potreby svojej manželky. Tu môžeme pripomenúť slovo o pripodobnení sa svojej manželke a o dvoch v jednom tele. Ak sa usiluješ o jednotu a blízkosť so svojou manželkou, začneš vnímať jej potreby a túžby ako svoje.

Ak u muža vo vnímaní lásky (aj sexuálnej prítlačivosti) dominuje zrak, u ženy je to najmä sluch a hmat. Preto je pre ženu tak dôležité slovo muža a jeho dotyky a prejavy nežnosti. V tejto oblasti sú široké možnosti: drobné pozornosti, darčeky, kvietky, rôzne prejavy nežnosti (bez sexuálneho podtónu alebo aj s ním), ochrániť manželku a zastat sa jej, vytvoriť pre ňu voľný čas, aby si pospala, odpočinula alebo sa zabavila.

5. *Živí a opatruje* – Muž si svoje telo živí a opatruje. Či? A to jeho úloha aj voči žene. Má ju živiť a opatrovať. Toto máme popletené. Buď si predstavujeme, že sme živitelia a žena je na nás závislá, a dávame jej to pocítiť (čo je neláskavé a bezohľadné). Alebo si povieme, že je predsa dospelá a samostatná, tak prečo by som sa mal o ňu starať? Muž má svoju ženu živiť, tzn. dávať jej život. Presne tak to robí Kristus: *Ja som prišiel, aby mali život a aby ho mali hojnejšie* (Jn 10,10). Keď tvoja žena vyzerá (a aj je) bez života, si na rade. Asi jej nechýbajú peniaze alebo jedlo, ale jej

duch a duša sú vyprahnuté. Tvoja úloha je starať sa s láskou o svoju manželku. Nie ako o malé nesamostatné dieťaťko, ale starať sa o jej duchovné a emocionálne potreby. Keďže platí zásada, že nikto nemôže dať, čo nemá, opäť odkazujem na bod č. 1.

6. *Zanechá otca i matku* – Toto Božie Slovo vyzýva muža, aby dal vzťahu s manželkou prioritu, aby ho dal na prvé miesto. Nielen pred otca a matku, ale aj pred svoju prácu, koníčky či službu v Cirkvi. Už viackrát sa ma pýtali, či moja manželka nežiarli na moju službu. Odpovedal som: „Nie. Nemá dôvod.“ Moja Martuška vie, že keby prišlo na lámanie chleba a mal by som voliť medzi ňou a službou, neváham ani chvíľku. Ako zaznieva na konci filmu Dobrý Will Hunting: „Dáma má prednosť“.

Takéto rozhodnutie musí mať aj praktické dôsledky. Niekedy je naozaj potrebné aj niečo konkrétne zanechať, zrušiť, vynechať. Niečo v práci, v širšej rodine či s kamarátmi, nejaké stretnutie, pozvanie, kšeft, fušku, oslavu. To je predpokladom nasledujúceho kroku.

7. *Pripúta sa k svojej manželke* – My, muži, sa ťažko zriekame svojej nezávislosti, strážime si svoje súkromie (ktoré naozaj potrebujeme). Cieľom lásky k manželke je však vpustiť ju do svojej diskkrétnej zóny a nebať sa ku nej pripútať. Prilnúť k nej, byť s ňou bytostne zviazaný. Tráviť s ňou čas – rád a aktívne. Niekedy sa toho obávame, alebo len cítime takú neurčitú nechuť k tomu. Moja skúsenosť je, že keď prekonám takúto nechuť, strávim s Martuškou pekný a cenný čas.

8. *Budú dvaja v jednom tele* – Manželská láska vedie k jednote. Pavol hovorí, že toto tajomstvo je veľké. Zjavuje Krista a Cirkev, vzťah Boha k nám. Manžel je povelaný nasledovať Krista a teda sto-

tozniť sa so svojou manželkou. Vonkajším znakom tejto jednoty je ich telesné spojenie: *V manželstve sa telesná intimita manželov stáva znakom a zárukou duchovného spoločenstva* (KKC 2360). Naše telá nám naznačujú, čo sa má stať s našimi dušami a srdcami. Ak platilo o prvých kresťanoch, že *množstvo veriacich malo jedno srdce a jednu dušu a nik z nich nehovoril, že niečo z toho, čo mal, je jeho, ale všetko mali spoločné* (Sk 4,32), stopercentne to platí o kresťanských manželoch. Brat, si povelaný milovať svoju manželku práve takto. Aby si odstraňoval to, čo vás rozdeľuje a posilňoval to, čo vás spája.

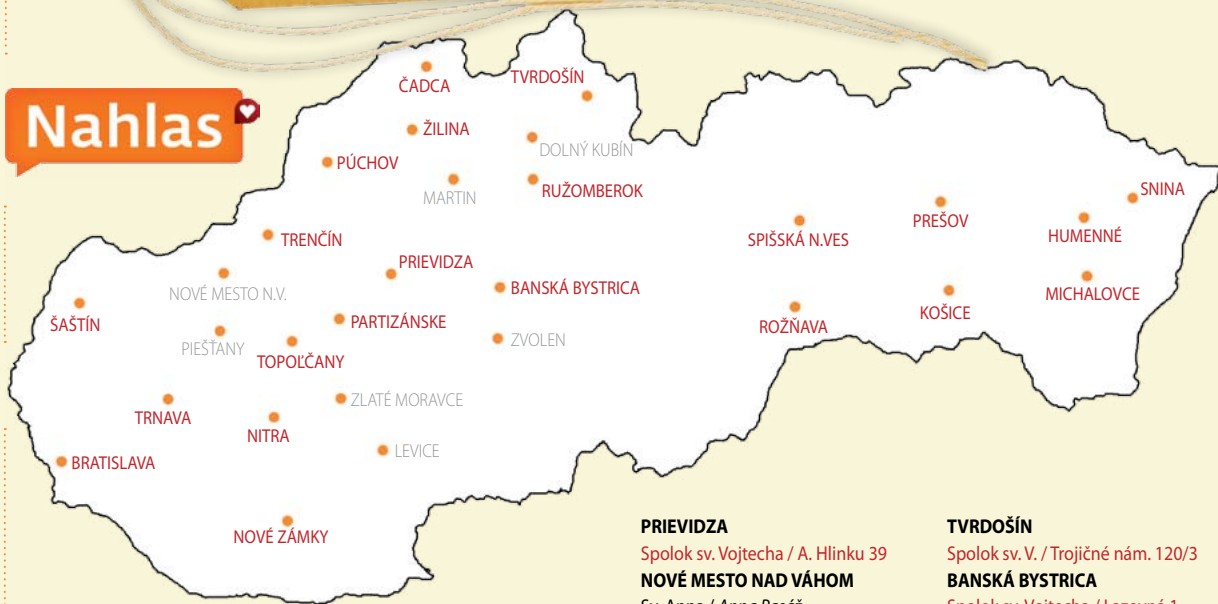
Tento cyklus nemal byť podávaním učenia katolíckej cirkvi o manželstve. Toto nájdete v Katechizme katolíckej cirkvi, prípadne v ďalších dokumentoch Cirkvi. Ani som nechcel byť teológom a popularizovať teológiu tela od Jána Pavla II. alebo s ňou polemizovať. Cítil som poslanie byť prorockým hlasom. Podeliť sa s tým, čo prijímam od Boha, keď sa ho pýtam na svoje manželstvo a manželstvo vôbec. Vysloviť to, čo som v Cirkvi počul len zriedkavo alebo vôbec, hoci v mojom srdci a srdciach ďalších veriacich kresťanov to zaznieva ako hlas Boží. Prorocké slovo nemá podať neomylné všeobecne platné učenie. Má zasiahnuť srdce, pohnúť životom a vzťahmi. Dotknúť sa, potešiť, zarmútiť k pokániu, niekedy aj nahnevať. Ale nedovoliť ostať ľahostajným a pasívnym.

Rozhodol si sa s pomocou Božej milosti *milovať a ctíť*. Tento svet ťa odrádza od vernosti tomuto rozhodnutiu a ponúka ti iný obsah týchto slov. Preto sa obráť k Bohu: *A nepripodobňujte sa tomuto svetu, ale premeňte sa obnou zmysľania, aby ste vedeli rozoznať, čo je Božia vôľa, čo je dobré, milé a dokonalé* (Rim 12,2).

Kde to máte najbližšie?

NAHLAS NA VÁS ČAKÁ NA 23 NOVÝCH MIESTACH

Nahlas

Nahlasujte sa tu:

BRATISLAVA

Spolok sv. Vojtecha / Kolárska 2
Stredy - stretnutia Spoločenstva pri
Dóme / Istropolis, streda od 18:30
Dobrá kniha / Hviezdoslavovo nám. 22
Lúč / Križkova 1
Lúč / Námestie SNP 11
František / Františkánska 2
Jonatán / Legionárska 2
Dom Quo Vadis / Hurbanovo nám. 1
Kostol sv. Rodiny / Petržalka
Kostol Verbisti / Petržalka - Krupinská
ŠAŠTÍN
Spolok sv. Vojtecha / Kláštorná ul.
TRNAVA
Spolok sv. Vojtecha / Divadelná 6
Dobrá kniha / Štefánikova 44

PIEŠŤANY

Dobrá kniha / Teplická 32

NITRA

Spolok sv. Vojtecha / Na vršku 1
Spolok sv. Vojtecha / NC CENTRO,
Akademická 1/A
Lúč / Farská 20

NOVÉ ZÁMKY

Spolok sv. V. / M. R. Štefánika 38

LEVICE

Knihkupectvo Kruh / Čsl. armády 18

ZLATÉ MORAVCE

Sv. Michal / Bernoldkova 4

TOPOĽČANY

Spolok sv. V. / M. R. Štefánika 65

PARTIZÁNSKE

Spolok sv. Vojtecha / Nám. SNP

PŘIEVIDZA

Spolok sv. Vojtecha / A. Hlinku 39

NOVÉ MESTO NAD VÁHOM

Sv. Anna / Anna Pasáz,
Čsl. armády 80/18

TREŇCÍN

Spolok sv. V. / Mierové nám. 7

PÚCHOV

Spolok sv. V. / Nám. Slobody

ŽILINA

Spolok sv. V. / Mariánske nám. 23
Lúč / Mariánske nám. 23
Na stretnutiach spoločenstva Nový
Jeruzalem / Kláštor kapucínov,
Jezuitská 6, streda od 17:30

ČADCA

Spolok sv. V. / Nám. Slobody

MARTIN

Lúč / M.R.Štefánika 26

RUŽOMBEROK

Spolok sv. V. / Karola Salvu 2043

Caritas / Majere 5

DOLNÝ KUBÍN

Na stretnutiach spoločenstva
každú prvú stredu / Aktiv centrum,
Nemocničná 2

TVRDOŠÍN

Spolok sv. V. / Trojičné nám. 120/3

BANSKÁ BYSTRICA

Spolok sv. Vojtecha / Lazovná 1
Rosa / Lazovná 1

ZVOLEN

Lúč / Nám. SNP 68

SPIŠSKÁ NOVÁ VES

Spolok sv. Vojtecha / Letná 60

ROŽŇAVA

Spolok sv. V. / Nám. Baníkov 30

PREŠOV

Spolok sv. Vojtecha / Hlavná 80
František / Františkánske nám. 2
Knihkupectvo Patmos / Hlavná 137
Most Café / Škultétyho 3

KOŠICE

Spolok sv. V. / Dominikánske nám. 1

Dobrá kniha / Hlavná 89

MICHALOVCE

Spolok sv. Vojtecha / Gorkého 5

HUMENNÉ

Spolok sv. Vojtecha / Brestovská 1

SNINA

Spolok sv. Vojtecha / Centrum